

Fitxa 46

CALA D'ALCALFAR



**DADES GEOGRÀFIQUES I FÍSIQUES:**

**Municipi:** Sant Lluís.

**Altres topònims:** Alcalfar.

**Àrees urbanes associades:** Alcalfar.

**Accés:** rodat. Des de la carretera Me-8 (de Maó a Sant Lluís i fins a Alcalfar).

**Orientació de la platja:** est.

**Superfície de platja:** 1.220 m<sup>2</sup>.

**Llargada de platja:** 40 m.

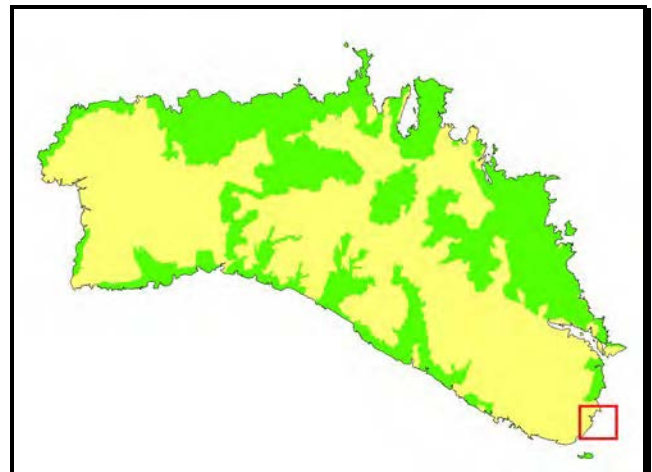
**Amplada mitjana de la platja:** 87 m.

**Grau de freqüentació de la platja:** mitjà, en plena temporada.

**Geologia de l'entorn:** plataforma carbonatada del Miocè superior, formada per calcàries blanques.

**Composició del sediment:** d'origen carbonatat orgànic (+90%), amb alta proporció de gra fi i color blanc.

**Espai natural protegit:** la part marina forma part de la Xarxa Natura 2000.



**SERVEIS DE PLATJA:**

**Classificació platges CIM:** platja de tipus A (urbana).

**Distància a l'estacionament:** 50 m.

**Servei de socorrisme:** només hi ha servei de farmaciola.

**Altres serveis:** hi ha servei de restauració associat a l'hotel que es troba a peu de platja. La platja disposa de servei de transport públic que connecta amb el nucli de Sant Lluís i Maó.

**ENTORN I PAISATGE**

La platja d'Alcalfar és una platja relativament ampla però no gaire llarga que limita per una banda amb una zona rocosa rica en vegetació arbustiva i per l'altra amb la urbanització que duu el seu mateix nom (vegeu foto següent). La platja és al fons d'una cala força encaixada formada per roques calcàries amb un recorregut de 400 metres fins que s'obre a la mar. La presència de la cala està associada a la sortida natural del torrent que baixa pel petit barranc quan plou.



A la cala d'Alcalfar encara avui dia es pot observar la tipologia de casetes d'estiu de principi de segle passat abans de l'arribada massiva del turisme. Actualment, l'arquitectura tradicional d'aquestes construccions es mescla amb la de tipologia més recent i amb la presència d'un hotel de caire familiar a peu de platja (vegeu foto de baix).

Són interessants, també, les casetes destinades a guardar les barques que hi ha a peu de cala. Aquestes, juntament amb el fet que sovint hi hagi embarcacions tradicionals menorquines fondejades enmig de la cala, fan que Alcalfar ofereixi al visitant un paisatge força tradicional de l'entorn litoral humanitzat de l'illa.



## PLANTES I VEGETACIÓ



Les platges formades dins cales estretes i amb parets verticals de penya habitualment, de manera natural, solen tenir un arenal de poca extensió. Aquesta característica fa que sigui altament sensible a les amenaces com l'excés de freqüentació humana. Aquesta és la situació que s'ha produït a moltes de les cales afectades per urbanitzacions. Així doncs, en moltes d'elles la vegetació dunar pràcticament ha desaparegut. Malauradament, en el cas d'Alcalfar, a l'alta freqüentació també s'hi ha d'afegir un intent d'urbanització.

Per aquests motius, actualment en aquesta platja les plantes que s'hi poden veure són bàsicament aquelles lligades a la presència de l'home i amants de les terres alterades, per exemple, el gram (*Cynodon dactylon*), les herbes pudentes (*Chenopodium album* i *Chenopodium murale*), el cornicelis (*Plantago coronopus*), la malva de fulla grossa (*Lavatera arborea*). En canvi, les que serien més habituals de manera natural com el lliri de platja (*Pancreatium maritimum*) o el trèvol mascler (*Lotus cytisoides*) han quedat reduïdes a unes poques plantes a les voreres. Com en altres casos, aquesta situació de degradació es veu agreujada per la presència d'espècies exòtiques com *Aster squamatus*, *Conyza bonariensis* o *Pittosporum tobira*. Aquesta darrera amb una clara tendència invasora arreu de l'illa (vegeu foto adjacent).

## ANIMALS

A causa que és una platja immersa en una zona urbanitzada, la presència de fauna salvatge és més aviat escassa. Malgrat tot, amb un poc de paciència, es poden observar sargantanes italianes (*Podarcis sicula*) passejant pel voltant i està pràcticament assegurada la visita d'algun exemplar de gavina camagroga (*Larus michahellis*); l'au marina més abundant a l'illa.



Tot i això, l'entorn de la platja, i especialment la zona arbustiva de camps de cultiu abandonats que hi ha al sud de la cala, és l'hàbitat idoni de la tortuga de terra mediterrània (*Testudo hermanni hermanni*) (vegeu foto). Aquesta tortuga es troba en bon estat de conservació a les Balears i ben representada a gairebé qualsevol racó de l'illa de Menorca, però en l'àmbit estatal i mundial està considerada com a espècie en perill d'extinció, ja que les seves poblacions són reduïdes i molt fragmentades. En el cas d'Espanya, l'única població natural que queda és la de les illes Balears, ja que les poblacions existents a l'Albera i al delta de l'Ebre són fruit de reintroduccions realitzades per intentar evitar l'extinció de l'espècie.

## DINS LA MAR

El fons d'Alcalfar consta d'un canal central sorrenc amb roca a ambdós costats. A la interfase entre la sorra i la roca de vegades hi apareix alguna mata de posidònia, sobretot a la zona més externa de la cala. Algunes de les espècies d'algues que recobreixen les zones rocoses són *Taonia atomaria*, *Acetabularia acetabulum* i *Padina pavonica* (vegeu alga en forma d'orella blanca a la foto adjacent). També hi és present *Asparagopsis taxiformis*, alga d'origen tropical que va ser introduïda a les nostres aigües ja fa uns anys i que conviu amb les algues mediterrànies autòctones sense arribar-les a desplaçar.



## HISTÒRIA I SINGULARITATS

Fent una passejada d'uns 600 metres en direcció sud resseguint la costa des de la cala, s'arriba fins a la punta del Morro d'Alcalfar, on es podrà veure la roca anomenada es Torn, enmig de l'entrada a la cala, i una antiga torre de defensa amb el nom de torre d'Alcalfar (vegeu foto següent).

A Menorca hi ha una xarxa de 15 torres de defensa costaneres que van ser construïdes a final del s. XVIII tant pels espanyols com pels anglesos. La funció d'aquestes construccions defensives era evitar l'ús dels ancoratges que ofería l'illa o evitar el desembarcament de tropes que tinguessin per objectiu assetjar i rendir el castell de Sant Felip, fortalesa que tancava el port de Maó i que era l'últim reducte dels defensors de Menorca.

La torre d'Alcalfar va ser construïda l'any 1786 pels espanyols i el seu emplaçament va ser escollit per tal d'evitar un altre desembarcament a la cala d'Alcalfar com el que havia protagonitzat el general Stanhope l'any 1708. La torre té una forma troncocònica i és de tres plantes. La primera planta servia de magatzem de queviures i de pólvora. A la segona planta hi feien vida els soldats, i la terrassa allotjava els canons per a l'atac contra les embarcacions enemigues. La torre ha estat restaurada recentment i gràcies a això podem observar el robust matacà situat sobre la porta d'entrada original que sempre se situava al segon pis. El matacà és una estructura que s'acostumava a construir dalt les muralles o fortificacions i consistia en una plataforma amb orificis a través dels

quals es podien tirar objectes com ara pedres, materials ardents o altres tipus de projectils per tal de defensar-se dels atacants que eren als peus de la fortificació o, en aquest cas, davall la torre de defensa.

Actualment la torre és propietat de l'Ajuntament de Sant Lluís.

